

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, may.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY SALOHİYATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING O'RNI	18
O'rinov Akmaljon Ahmadjonovich Siddiqov Javlonbek Sodiqjon o'g'li	
XORAZM VILOYATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING JORIY HOLATI VA RIVOJLANISH OMILLARI TAHLILI	22
Ro'zmatova Farahongiz Bekmurotovna	
ENERGETIKA INFRATUZILMASINING HUDUDIY RIVOJLANISH VA IJTIMOY TENGLIKKA TA'SIRI.....	27
Babajanova Dilfuza Abdurasulovna	
HUDUDLARDA LOKAL TURIZM XIZMATLARINING TARKIBI VA RIVOJLANISH DINAMIKASI TAHLILI (ANDIJON VILOYATI MISOLIDA)	32
Xasanova Mavjuda Ma'mirjonovna	
TURIZM MAVSUMIYLIGI OMILLARINING KOMPLEKS TAHLILI: TASNIFLASHNING KONSEPTUAL VA INTEGRATSION MEXANIZMLARI.....	41
Barotov Umidjon Mahmud o'g'li	
BOSHQARISH SIFATI MOHIYATI VA UNI OSHIRISHNING OBYEKTIV ZARURIYATI.....	48
Shoyev Davronbek Axmadjonovich Abdullayeva Gulsanam	
ENGLISH LOANWORDS IN RUSSIAN AND UZBEK: TERMINOLOGICAL ADAPTATION WITHIN A COMPARATIVE LINGUISTICS FRAMEWORK	53
Kambarova Liliya Ruslanovna	
РОЛЬ ГОСУДАРСТВА В ФОРМИРОВАНИИ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ И ПРИВЛЕЧЕНИИ ИНВЕСТИЦИЙ	56
Алибекова Саодат Лапасовна	
EKSPORTGA YO'NALTIRILGAN SANOAT KORXONALARIDA MARKETING XIZMATINI TASHKIL ETISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	61
Usmonova Dilfuza Iloxomovna	
O'ZBEKISTON INDIVIDUAL SPORTCHILARINI TAYYORLASH TIZIMI BOSHQARUVIGA RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARI JORIY ETISHNING SAMARALI USULLARI.....	66
Junaydullayev Mels Asliddin o'g'li	
KORXONA IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA ERP TIZIMLARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	72
Xaydarova Kamola Axinjanovna Berdiqulov Suhrob Berdiqulov o'g'li	
KORPORATIV BIRLASHISHLAR VA QO'SHIB OLISSLAR: NAZARIY ASOSLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	78
Latipova Shaxnoza Maxmudovna Xolmurodova Sevara Asqarovna	
DAVLAT BUDJETI KAPITAL XARAJATLARIDA RISKLARNI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	84
Guzal Navruzova	
KORXONALARNING INNOVATSION RIVOJLANISHINI TA'MINLASHDA INVESTITSIYA VA MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARI	88
Mamayeva Diyora Kurbanbayevna	
MARKAZIY VA JANUBIY O'ZBEKISTON MINTAQALARI SANOATIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK KO'RSATGICHLARI HOLATI	94
Uralov Eliboy Omonovich	

O'ZBEKISTONDA YOSHLAR TURIZMINI RIVOJLANTIRISHDA XALQARO TAJRIBALARNI QO'LLASH	100
Dilfuza Xamzayeva Xurshid Xurramov	
TO'QIMACHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISHDA STRATEGIK YONDASHUVLARDAN FOYDALANISH	106
Otaxonova Roza Boboxon qizi	
APPLICATIONS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE DEVELOPMENT OF BANKING SERVICES.....	111
Mamutova Aygul Kalmurzaevna, Yaxyayeva Inobat Karimovna	
INVESTITSIYANING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHDAGI ASOSIY IMKONIYATLARI	118
Rapikov Toxirjon Yuldashbayevich	
XIZMATLAR SOHASIDA RAQAMLI MARKETINGDAN FOYDALANISHNING METODOLOGIK ASOSLARI	122
Yahyoxonov Niyozxo'ja Bahroil o'g'li	
ALOQA KORXONALARI MOLIYAVIY BARQARORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNING EKONOMETRIK TAHLILI VA PROGNOZLARI.....	128
Ismailov Xusanboy Mahammadqosim o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT IQTISODIY BOSHQARUVINING ROLI VA AHAMIYATI	133
Xatamova Gavhar Kiyamovna	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA SUV TEJOVCHI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNI DAVLAT TOMONIDAN MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHNI TAKOMILLASHTIRISH	138
Seitnazarov Baxadir Muratbaevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING TASHQI SAVDO FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	144
Ismailov Erkin Faxretdinovich	
THE ROLE OF INNOVATIVE MARKETING STRATEGIES IN THE GLOBAL BUSINESS ENVIRONMENT	148
Aziz Kurbanovich Abdullaev, Nigora Fayzulla kizi Sayfullaeva, Maftuna Rustambek kizi Khojiakbarova	
AGROKLASTER – AGRAR SOHANING RIVOJLANISH NUQTASI	154
Boltayev Nazarbek Narzullayevich	
RAQAMLI BANKLAR RESURS BAZASINI OPTIMALLASHTIRISH IMKONIYATLARI.....	159
Jumayev Muzaffar Mahmud o'g'li	
O'ZBEKISTON DON SANOATIDA RISKLARNI BOSHQARISH VA UNING STRATEGIYASINI RIVOJLANTIRISH.....	164
Kurbanova Nigora Abduraxmanovna	
RESPUBLIKAMIZDA AGROLOGISTIKA XIZMATLARI VA UNING SAMARADORLIGI.....	169
Azizova Dilafruz Habibullayevna	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI KOMPLEKS EKSPERTIZA QILISH VA BAHOLASHDAGI MUAMMOLAR.....	172
Ulashev Jahongir Xushmuradovich, Baxriddinova Yulduz Baxriddin qizi	
O'ZBEKISTON ENERGETIKA TARMOG'INING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	176
Yusupov Ulug'bek Shukrullayevich, Kodirova Xilola Joxongir qizi	
IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA BUDJETGA SOLIQ TO'LOVLARINI HISOBGA OLISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	183
Azimova Feruza Payziyevna, Madaminjonov A.	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MEHMONXONA XIZMATLARIDA VAQTNI BOSHQARISHNING XIZMAT SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	188
Tolipova Malika Saloxidinovna	

AGROKLASTERLARNI TASHKIL ETISH — QISHLOQ XO'JALIGI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING MUHIM OMILI (QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA)	192
Yeshimbetov Uktamjon Xudaybergenovich	
O'ZBEKISTON TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINI MHXS ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	198
M.I. Murodova	
“YASHIL” INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH ORQALI BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARIGA ERISHISH MEXANIZMLARI	203
Muxtorov Ilhom Avazjon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA SANOATNING YASHIL TRANSFORMATSIYASI VA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA OMILLARINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI.....	211
Qo'ziboyev Behzod Hamidovich	
IJTIMOIIY HIMOYA TIZIMIDA MOLIYAVIY RESURSLARNI SAMARALI TAQSIMLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	216
Sharoxmatov Abduraxim Abdulamitovich	
DON MAHSULOTLARI KORXONALARIDA RESURSLARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	221
Aipova Iroda Ikramovna	
ISHLAB CHIQRISH KORXONALARIDA MARKETING BOSHQARUVINING HOLATINING TAHLILI	226
Musayeva Shoira Azimovna	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINI BOSHQARISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI: XALQARO TAJRIBA VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR.....	232
Egamova Komila Bekchon qizi, Nasirova Kamola Alimovna	
РОЛЬ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В ТРАНСФОРМАЦИИ К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ПРОСТРАНСТВЕННЫЙ АНАЛИЗ АНДИЖАНСКОГО РЕГИОНА.....	239
Кадырова Лола Алимджановна, Эгамов Бахтиёржон Нурметович	
REAL SEKTOR KORXONALARINI MOLIYALASHTIRISHDA ISLOM MOLIYASINING O'RNINI OSHIRISH.....	246
Sevara Hakimova Rustam qizi	
TIJORAT BANKLARI DAROMADLARI TARKIBI VA DINAMIKASINING STATISTIK TAHLILI	251
Abdukaxarova Shoira Abduvaxobovna	
YASHIL INNOVATSIYALARNI MOLIYALASHTIRISH VA AMALGA OSHIRISH IQLIM O'ZGARISHLARIGA MOSLASHISHNING ASOSIY OMILI SIFATIDA: TIZIMLI TAHLIL VA KELGUSI TADQIQOT YO'NALISHLARI	255
Turanov Suhrob Bahodir o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARI MEDIA IMIJINI KAPITALLASHTIRISHNING MOLIYAVIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA YANGI YONDASHUVLAR.....	262
Nazarov G'ulom Akmal o'g'li	
“YASHIL IQTISODIYOT” VA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINI JORIY QILISH TA'LIMINI TASHKIL ETISH: ADABIYOTLAR SHARHI VA RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR TAJRIBASI ASOSIDA NAMUNAVIY O'QUV DASTURLARINI ISHLAB CHIQRISH USLUBIYOTI	269
Raxshona Nabibullayeva	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA LIZING HISOBINI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	275
Baxadirov Alisher Komilovich	
TIJORAT BANKLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	281
Nomozov Umid Iskandarovich	
GLOBAL BRANDING VS. LOCAL BRANDING: STRATEGIC TRADE-OFFS IN INTERNATIONAL MARKETING.....	285
Aziz Kurbanovich Abdullaev, Mamasolieva Kamila, Akhmedova Zaynabkhon Khayrullo qizi	

QISHLOQ XO'JALIGI ISHLAB CHIQARISHIDA RISKLARNI BOSHQARISH VA SUG'URTA TIZIMINING NAZARIY ASOSLARI.....	293
Sayfutdinova Soxiba Abdugafurovna	
XORIJIY MAMLAKATLARDA BIZNES INKUBATORLAR FAOLIYATINING INSTITUTSIONAL MODEL, RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ILG'OR TAJRIBALARI.....	297
Fazliddinov Shohruh Shamsiddinovich, Odilov Akmal Baxrom o'g'li, Atayeva Hulkaroy Murod qizi	
XALQARO TAJRIBALARDA KICHIK KASSA AMALIYOTINI JORIY QILISH MASALALARI	302
Eshonqulov Akmal Qudratovich	
O'ZBEKISTON KICHIK VA O'RTA KORXONALARI O'RTASIDA RAQAMLI MARKETINGNI QO'LLASHDAGI TO'SIQLAR	306
Raxmatova Sitora Shuhratjon qizi	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA DON MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARINING BOSHQARUV HISOBINI TASHKIL ETISH.....	316
Xamidova S.Ya.	
KORXONALAR AUDITIDA BLOKCHEYN TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	322
Ro'zieva Gulchexra O'sarovna	
NATIJAGA YO'NALTIRILGAN BUDJETLASHTIRISHGA O'TISHDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH TIZIMINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	328
Ubaydullayeva Oydinoy Xabibullayevna	
O'ZBEKISTONDA FISKAL BARQARORLIKNI TA'MINLASH YO'LLARI	333
Isomiddinova Xilola Xasan qizi	
ЛЁГКАЯ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ РОССИИ И УЗБЕКИСТАНА: СРАВНИТЕЛЬНЫЕ ПРЕИМУЩЕСТВА, ЭКСПОРТНО-ИМПОРТНАЯ СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ КООПЕРАЦИИ.....	338
Муниса Турдибаева	
O'ZBEKISTONDA SUT ISHLAB CHIQARISH DINAMIKASI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	350
Xamdamova Guljaxon Ablakulovna	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA QIMMATLI QOG'OZLAR BILAN OPERATSIYALARNI TAKOMILLASHTIRISH.....	357
Malikova Ug'iloy Abdurasul qizi	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIY O'SISH VA CO ₂ EMISSIYASI: EKOLOGIK KUZNETS EGRI CHIZIG'I (EKC) ASOSIDA TAHLIL	363
Choriyev Maxmayoqub	
YIRIK KIMYO SANOATI KORXONALARIDA RISK-MENEJMENT JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI: ZAMONAVIY TAJRIBA VA "NAVOIYAZOT" AJ AMALIYOTI	368
Sayidova Shahlo Toshtemirovna	
BOJXONA HUDUDIDA QAYTA ISHLASHNING TASHKILY-BOSHQARUV MEXANIZMINI STRATEGIK TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	373
Lutpullayev Shukrullo Qudratullayevich	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASTERLARNING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH MODELİ	381
Mamasoliyev G'ayratbek Maxamadyusupovich	
ICHKI NAZORAT TIZIMI SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN METODIKASI.....	386
Qo'ldosheva Xolisa	
O'ZBEKISTON MOLIYA TIZIMIDA DAVLAT MOLIYAVIY NAZORAT MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	393
Hakimov Nodir Nazarovich	

SURXONDARYO VILOYATI IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA DRAYVER TARMOQLARNING O'RNI VA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH ISTIQBOLLARI	399
Erdanayev Bunyodjon Abdumalikovich	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI VA UNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARI.....	404
Yusupov Ravshanbek Aminbaevich	
ВОПРОСЫ РАЗВИТИЯ ОРГАНИЧЕСКОГО СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА В УЗБЕКИСТАНЕ НА ОСНОВЕ "ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ"	410
Джумаев Аскар Хайдарович	
UNIVERSITETLARDA NATIJA MEZONLARINI JORIY QILISH VA MAGISTRATURA BOSQICHIDA QISQARTIRILGAN ISH VAQTI MAOSHI ORQALI BUDJET YUKLAMASINI KAMAYTIRISH	415
Primova Nigora Ikrom qizi	
SURXONDARYO VILOYATI TASHQI SAVDOSINING TARKIBIY XUSUSIYATLARI	422
Mamadjanova Tuyg'unoy Axmadjanovna	
YOSHLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISH VA BANDLIGINI TA'MINLASHDA DAVLAT SIYOSATINING ROLI.....	427
Tadjiyev Bezzod Umidjanovich	
AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA SOLIQ SIYOSATI VA MOBIL BANKINGNING O'RNI.....	437
Irgashev Anvar Farxodovich	
GLOBAL BIZNESDA INNOVATSIYALARNING ROLI: YANGI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHGA STRATEGIK YONDASHUVLAR	444
Raxmankulov Sherzod Shokirovich	

GLOBAL BIZNESDA INNOVATSIYALARNING ROLI: YANGI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHGA STRATEGIK YONDASHUVLAR

Raxmankulov Sherzod Shokirovich

O'zbekiston Respublikasi,

Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi

"Biznesni boshqarish (MBA-Global menejment)" mutaxassisligi magistranti

Email: sherzodraxmankulov2@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada global biznes muhitida innovatsiyalarning tutgan o'ri hamda yangi texnologiyalarni joriy etishga qaratilgan strategik yondashuvlar tahlil qilingan. Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida raqamlashtirish, sun'iy intellekt, avtomatlashtirish, katta ma'lumotlar (Big Data) va bulutli texnologiyalar korxonalar raqobatbardoshligini oshirishning muhim omiliga aylanmoqda. Tadqiqot davomida xalqaro kompaniyalarning innovatsion faoliyati, texnologik transformatsiya jarayonlari va strategik boshqaruv mexanizmlari o'rganildi. Shuningdek, innovatsiyalarni joriy etishda yuzaga keladigan xavf va muammolar, jumladan, moliyaviy resurslarning yetishmasligi, kadrlar salohiyati va texnologik infratuzilma bilan bog'liq masalalar tahlil qilindi. Maqolada innovatsion strategiyalarni samarali amalga oshirish orqali korxonalarining barqaror rivojlanishi, xalqaro bozordagi mavqeini mustahkamlashi hamda mijozlarga yo'naltirilgan biznes modelini shakllantirish imkoniyatlari asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari global biznesda innovatsion boshqaruvni rivojlantirish va yangi texnologiyalarni joriy etish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: global biznes, innovatsiyalar, strategik boshqaruv, raqamli transformatsiya, sun'iy intellekt, yangi texnologiyalar, raqobatbardoshlik, avtomatlashtirish, Big Data, innovatsion strategiyalar.

Abstract. This article examines the role of innovations in global business and strategic approaches to the implementation of new technologies. In the modern economy, digitalization, artificial intelligence, automation, Big Data, and cloud technologies have become key factors in increasing the competitiveness of enterprises. The study analyzes the innovative activities of international companies, processes of technological transformation, and mechanisms of strategic management. Particular attention is paid to the risks and challenges associated with innovation implementation, including limited financial resources, insufficient human capital, and technological infrastructure constraints. The article substantiates that the effective application of innovative strategies contributes to sustainable business development, strengthens companies' positions in the international market, and supports the formation of customer-oriented business models. The research findings may serve as a basis for improving innovation management in global business and developing practical recommendations for the integration of advanced technologies.

Key words: global business, innovation, strategic management, digital transformation, artificial intelligence, new technologies, competitiveness, automation, Big Data, innovation strategies.

Аннотация. В данной статье исследуется роль инноваций в глобальном бизнесе и стратегические подходы к внедрению новых технологий. В условиях современной экономики цифровизация, искусственный интеллект, автоматизация, большие данные (Big Data) и облачные технологии становятся важнейшими факторами повышения конкурентоспособности компаний. В ходе исследования были изучены инновационная деятельность международных компаний, процессы технологической трансформации и механизмы стратегического управления. Особое внимание уделено проблемам и рискам внедрения инноваций, включая недостаток финансовых ресурсов, кадрового потенциала и технологической инфраструктуры. В статье обосновано, что эффективная реализация инновационных стратегий способствует устойчивому развитию предприятий, укреплению их позиций на международном рынке и формированию клиентоориентированной бизнес-модели. Результаты исследования могут быть использованы для совершенствования инновационного управления в глобальном бизнесе и разработки практических рекомендаций по внедрению новых технологий.

Ключевые слова: глобальный бизнес, инновации, стратегическое управление, цифровая трансформация, искусственный интеллект, новые технологии, конкурентоспособность, автоматизация, Big Data, инновационные стратегии.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotining globallashuvi va raqamli transformatsiya jarayonlarining jadallashuvi zamonaviy biznes muhitida innovatsiyalarni asosiy rivojlanish omillaridan biriga aylantirdi. Bugungi kunda xalqaro bozorlarda muvaffaqiyat qozonish nafaqat ishlab chiqarish hajmi yoki moliyaviy resurslarga, balki korxonalarining innovatsion salohiyati va yangi texnologiyalarni tezkor joriy etish qobiliyatiga ham bevosita bog'liqdir. Ayniqsa, sun'iy intellekt, avtomatlashtirish, robototexnika, bulutli texnologiyalar, katta ma'lumotlar (Big Data), blokcheyn va Internet of Things (IoT) kabi zamonaviy texnologiyalar global biznesning yangi rivojlanish bosqichini shakllantirmoqda¹.

Innovatsiyalar korxonalariga ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, xarajatlarni kamaytirish, xizmatlar sifatini yaxshilash hamda iste'molchilarning o'zgaruvchan talablariga moslashish imkonini beradi². Shu bilan birga, innovatsion texnologiyalar xalqaro kompaniyalar o'rtasidagi raqobatni kuchaytirib, yangi biznes modellari va boshqaruv mexanizmlarining paydo bo'lishiga sabab bo'lmoqda. Natijada, korxonalar strategik rivojlanishida innovatsion yondashuvlarni qo'llash va texnologik transformatsiyani samarali boshqarish dolzarb masalaga aylanmoqda.

Global biznes amaliyotida innovatsiyalarni joriy etish jarayoni murakkab va ko'p bosqichli tizim hisoblanadi. Mazkur jarayon korxonalardan yuqori darajadagi investitsiyalarni, malakali kadrlarni, ilmiy-tadqiqot faoliyatini va moslashuvchan strategik boshqaruvni talab qiladi³. Ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda texnologik infratuzilmaning yetarli darajada shakllanmaganligi, moliyaviy resurslarning cheklanganligi hamda innovatsion madaniyatning sust rivojlanganligi yangi texnologiyalarni joriy etishda muayyan to'siqlarni yuzaga keltiradi. Shu sababli, innovatsiyalarni samarali boshqarish va strategik rejalashtirish global biznesning muhim ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda⁴.

So'nggi yillarda dunyoning yetakchi kompaniyalari innovatsion strategiyalar orqali xalqaro bozordagi mavqeini mustahkamlashga erishmoqda. Masalan, raqamli platformalardan foydalanish, elektron tijorat tizimlarini rivojlantirish, sun'iy intellekt asosidagi boshqaruv tizimlarini joriy etish hamda mijozlarga yo'naltirilgan xizmatlarni takomillashtirish biznes samaradorligini sezilarli darajada oshirmoqda. Bu esa innovatsiyalarni korporativ strategiyaning ajralmas qismi sifatida ko'rib chiqishni talab etadi.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi global biznesda innovatsiyalarning rolini o'rganish, yangi texnologiyalarni joriy etishning strategik yondashuvlarini tahlil qilish hamda korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishdagi ahamiyatini aniqlashdan iborat. Tadqiqot davomida xalqaro kompaniyalarning innovatsion tajribalari, texnologik transformatsiya jarayonlari va strategik boshqaruv mexanizmlari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Shuningdek, innovatsiyalarni joriy etishda yuzaga keladigan muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi. Tadqiqot natijalari global biznesda innovatsion boshqaruvni rivojlantirish, yangi texnologiyalarni samarali integratsiya qilish hamda barqaror iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash bo'yicha ilmiy va amaliy ahamiyatga ega hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Global biznesda innovatsiyalar va yangi texnologiyalarni joriy etish masalasi zamonaviy iqtisodiy tadqiqotlarning eng dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ilmiy adabiyotlarda innovatsiyalar korxonalarining uzoq muddatli raqobatbardoshligini ta'minlovchi strategik omil sifatida talqin qilinadi. Ayniqsa, globallashuv sharoitida texnologik yangilanish jarayonlari biznes subyektlarining bozor ulushi, ishlab chiqarish samaradorligi va mijozlar ehtiyojlariga moslashuvchanligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi⁵.

Innovatsiyalar nazariyasining shakllanishida iqtisodchi olim Joseph Schumpeter alohida o'rin tutadi. U innovatsiyani iqtisodiy rivojlanishning asosiy harakatlantiruvchi kuchi sifatida baholab, "ijodiy vayronkorlik" konsepsiyasini ilgari surgan. Mazkur nazariyaga ko'ra, yangi texnologiyalar va biznes modellari eski iqtisodiy tizimlarni siqib chiqarib, yangi bozor imkoniyatlarini yaratadi. Keyingi tadqiqotlarda ushbu yondashuv global biznesning transformatsion jarayonlarini tushuntirishda keng qo'llanildi. Innovatsion rivojlanishning strategik jihatlari Michael Porter tomonidan ishlab chiqilgan raqobat ustunligi nazariyasida ham keng yoritilgan. Olimning fikriga ko'ra, kompaniyalar innovatsiyalar orqali xarajatlar ustunligini shakllantirishi yoki mahsulot va xizmatlarni

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2022). "2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida" PF-60-son Farmon. Manba: <https://lex.uz/docs/5841063>

2 O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2020). "Raqamli O'zbekiston — 2030 strategiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" PF-6079-son Farmon. Manba: <https://lex.uz/docs/5030957>

3 O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. (2021). "Innovatsion faoliyatni rivojlantirish va ilmiy-tadqiqot ishlarini qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari to'g'risida" Qaror. Manba: <https://lex.uz>

4 O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. (2019). "Innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash va innovatsion tizimni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida" Qaror. Manba: <https://lex.uz>

5 Ismailov, A. R. (2024). Xorijiy mamlakatlar korporativ boshqaruv va innovatsion rivojlanish modellarining qiyosiy tahlili. Innovation Science and Technology Journal. Manba: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17448943>

differensiallashtirish orqali xalqaro bozorda mustahkam pozitsiyani egallashi mumkin. Shu sababli, innovatsion strategiyalar korporativ boshqaruvning muhim tarkibiy qismi sifatida qaraladi⁶.

Zamonaviy ilmiy adabiyotlarda raqamli transformatsiya jarayonlari innovatsion rivojlanishning asosiy yo'nalishlaridan biri sifatida tadqiq etilmoqda. Tadqiqotchilar sun'iy intellekt, Big Data, blokcheyn, bulutli texnologiyalar va Internet of Things (IoT) tizimlarining biznes jarayonlariga integratsiyalashuvi korxonalar samaradorligini oshirishini ta'kidlaydilar. Xususan, sun'iy intellekt asosidagi tahliliy tizimlar kompaniyalarga iste'molchilar xatti-harakatlarini prognoz qilish, marketing strategiyalarini optimallashtirish hamda operatsion xarajatlarni kamaytirish imkonini bermoqda⁷.

Ilmiy manbalarda innovatsiyalarni joriy etishda strategik boshqaruvning ahamiyati ham keng yoritilgan. Tadqiqotchilar innovatsion faoliyat samaradorligi korxonaning tashkiliy madaniyati, rahbariyatning texnologik qarashlari va ilmiy-tadqiqot faoliyatiga yo'naltirilgan investitsiyalar bilan chambarchas bog'liqligini qayd etadilar. Shu bilan birga, innovatsiyalarni boshqarishda moslashuvchan biznes modellari va raqamli liderlik konsepsiyalarining roli ortib bormoqda⁸.

Bir qator ilmiy ishlarda rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlar o'rtasidagi innovatsion tafovutlar ham tahlil qilingan. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, rivojlangan mamlakatlarda ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlari (R&D) uchun katta hajmdagi investitsiyalar ajratilishi innovatsion rivojlanishni jadallashtiradi. Rivojlanayotgan davlatlarda esa moliyaviy resurslarning cheklanganligi, malakali mutaxassislar yetishmasligi va texnologik infratuzilmaning sust rivojlanganligi innovatsiyalarni joriy etishda asosiy muammolardan biri hisoblanadi⁹.

So'nggi yillardagi ilmiy tadqiqotlarda barqaror rivojlanish va "yashil innovatsiyalar" konsepsiyasiga ham alohida e'tibor qaratilmoqda. Ekologik toza texnologiyalarni joriy etish, energiya samaradorligini oshirish va resurslardan oqilona foydalanish global biznesning strategik ustuvor yo'nalishiga aylanmoqda. Bu esa korxonalarining nafaqat iqtisodiy samaradorligini, balki ijtimoiy mas'uliyatini ham kuchaytiradi. Mavzuga oid ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, innovatsiyalar global biznes rivojlanishining muhim omili hisoblanadi. Biroq, mavjud tadqiqotlarning aksariyatida innovatsion texnologiyalarni joriy etishning amaliy mexanizmlari va strategik boshqaruv usullarini rivojlanayotgan mamlakatlar misolida chuqur o'rganish yetarli darajada yoritilmagan. Shu sababli, yangi texnologiyalarni joriy etishda samarali strategik yondashuvlarni ishlab chiqish va ularni global biznes amaliyotiga moslashtirish dolzarb ilmiy masala bo'lib qolmoqda¹⁰.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda global biznesda innovatsiyalarning roli va yangi texnologiyalarni joriy etishga oid strategik yondashuvlarni o'rganish uchun kompleks ilmiy-uslubiy yondashuvlardan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida tizimli tahlil, qiyosiy tahlil, statistik kuzatuv hamda ilmiy adabiyotlarni kontent-tahlil qilish usullari qo'llanildi.

Avvalo, innovatsiyalar va strategik boshqaruvga oid mahalliy hamda xorijiy ilmiy manbalar, jumladan, The Theory of Economic Development, Competitive Advantage va Innovation and Entrepreneurship kabi fundamental asarlar tahlil qilindi. Shuningdek, xalqaro tashkilotlar va ilmiy bazalardagi zamonaviy tadqiqot natijalari o'rganildi. Tadqiqot davomida global kompaniyalarning innovatsion faoliyati, raqamli transformatsiya jarayonlari va yangi texnologiyalarni joriy etish tajribalari qiyosiy tahlil asosida baholandi. Innovatsion strategiyalarning biznes samaradorligiga ta'sirini aniqlashda analitik va induktiv yondashuvlardan foydalanildi. Tadqiqot natijalari asosida global biznesda innovatsiyalarni samarali boshqarish hamda yangi texnologiyalarni joriy etish bo'yicha ilmiy xulosalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Global biznes muhitida innovatsiyalarni joriy etish korxonalarining strategik rivojlanishida muhim omil hisoblanadi. Zamonaviy iqtisodiy sharoitda kompaniyalar raqobatbardoshlikni oshirish, xarajatlarni kamaytirish va mijozlarga yo'naltirilgan xizmatlarni rivojlantirish maqsadida raqamli texnologiyalarni faol joriy etmoqda. Ayniqsa, sun'iy intellekt, Big Data, avtomatlashtirish va bulutli texnologiyalar biznes jarayonlarini optimallashtirishda asosiy vositaga aylanmoqda.

6 Safarova, D. (2024). Innovatsion menejment va raqamli transformatsiyalar jarayonlarini samarali boshqarish yo'llari. Green Economy and Development Journal. Manba: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/journal/index.php/GED/article/view/1434>

7 Ne'matov, A. (2025). Innovatsion menejment va raqamli transformatsiya. Economics, Management and Digital Innovation Journal. Manba: <https://incop.org/index.php/ecm/article/view/2334>

8 Нурматова Р. Хизматлар соҳасининг ривожланиш йўналишлари ва истиқболлари // Ўзбекистонда бозор, пул ва кредит. – 2020. – №5. – Б. 22–26.

9 Ashurov, M. S. (2023). O'zbekistonda kichik innovatsion tadbirkorlikni rivojlantirish va unga ta'sir qiluvchi muammolar tahlili. Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting. Manba: <https://finance.tsue.uz/index.php/afa/article/view/265>

10 Elboyeva, Sh. (2025). O'zbek olimlari va mutaxassislarining global fan va texnologiya rivojiga ta'siri. Social Sciences and Humanities Journal. Manba: <https://scienceproblems.uz/index.php/journal/article/view/4157>

Tadqiqot davomida global kompaniyalarning innovatsion faoliyati va texnologik transformatsiya jarayonlari tahlil qilindi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, innovatsion strategiyalarni samarali qo'llayotgan korxonalar xalqaro bozorda yuqori iqtisodiy samaradorlikka erishmoqda (1-jadval).

1-jadval. Global biznesda qo'llanilayotgan asosiy innovatsion texnologiyalar va ularning biznesga ta'siri¹¹

№	Innovatsion texnologiya	Qo'llanish sohasi	Biznesga ta'siri
1	Sun'iy intellekt (AI)	Marketing, mijozlar bilan ishlash	Qaror qabul qilish tezligi va xizmat sifati oshadi
2	Big Data	Analitika va prognozlash	Bozor talabini aniq bashorat qilish imkonini beradi
3	Bulutli texnologiyalar	Ma'lumotlarni saqlash	Xarajatlarni kamaytiradi va moslashuvchanlikni oshiradi
4	Avtomatlashtirish	Ishlab chiqarish va logistika	Mehnat unumdorligini oshiradi

Jadval ma'lumotlariga ko'ra, global biznesda eng keng qo'llanilayotgan innovatsion texnologiyalar raqamli transformatsiya bilan bog'liqdir. Ayniqsa, sun'iy intellekt va Big Data texnologiyalari kompaniyalarga iste'molchilar xatti-harakatlarini tahlil qilish hamda marketing strategiyalarini optimallashtirish imkonini bermoqda. Bulutli texnologiyalar esa masofaviy boshqaruv va ma'lumotlar xavfsizligini kuchaytirishda muhim rol o'ynamoqda. Bu holat innovatsiyalar korxonalarining operatsion samaradorligi va raqobatbardoshligini oshirishini ko'rsatadi (2-jadval).

2-jadval. Innovatsiyalarni joriy etishda yuzaga keladigan asosiy muammolar¹²

№	Muammo turi	Mazmuni	Ta'sir darajasi
1	Moliyaviy cheklovlar	Yuqori investitsiya talab qilinishi	Yuqori
2	Malakali kadrlar yetishmasligi	IT va texnologik mutaxassislar tanqisligi	Yuqori
3	Texnologik infratuzilma muammolari	Zamonaviy tizimlarning yetarli emasligi	O'rta
4	Kiberxavfsizlik tahdidlari	Ma'lumotlar xavfsizligi bilan bog'liq xatarlar	Yuqori
5	O'zgarishlarga qarshilik	Xodimlarning yangi tizimlarga moslashishi qiyinligi	O'rta

Tahlil natijalariga ko'ra, innovatsiyalarni joriy etishda eng katta muammolar moliyaviy resurslarning yetishmasligi va malakali mutaxassislar tanqisligi bilan bog'liq. Ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda zamonaviy texnologiyalarni joriy etish uchun katta hajmdagi investitsiyalar talab qilinadi. Shu bilan birga, kiberxavfsizlik bilan bog'liq xavflar ham kompaniyalar faoliyatiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Bu esa innovatsion strategiyalar bilan bir qatorda xavfsizlik boshqaruvini ham rivojlantirish zarurligini anglatadi (3-jadval).

3-jadval. Innovatsion strategiyalarning korxonalar faoliyatiga ta'siri¹³

№	Ko'rsatkichlar	Innovatsiyalar joriy etilgunga qadar	Innovatsiyalar joriy etilgandan keyin
1	Mehnat unumdorligi	O'rta	Yuqori
2	Xarajatlar darajasi	Yuqori	Past
3	Mijozlar qoniqishi	O'rta	Yuqori
4	Xizmat ko'rsatish tezligi	Past	Yuqori
5	Raqobatbardoshlik	O'rta	Yuqori

Mazkur jadval innovatsion texnologiyalarni joriy etish korxonalarining iqtisodiy samaradorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ifodalaydi. Innovatsiyalar natijasida ishlab chiqarish va boshqaruv jarayonlari optimallashtirilib, xarajatlar kamaygan hamda xizmat ko'rsatish sifati oshgan. Shuningdek, mijozlar ehtiyojlarini tezkor aniqlash va individual yondashuvni shakllantirish imkoniyatlari kengaygan. Natijada kompaniyalarning xalqaro bozordagi raqobatbardoshligi sezilarli darajada oshgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, global biznesda innovatsiyalar korxonalarining uzoq muddatli rivojlanishi va strategik barqarorligini ta'minlovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Raqamli texnologiyalarni samarali joriy etgan kompaniyalar ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, operatsion xarajatlarni kamaytirish va mijozlar bilan aloqalarni takomillashtirishga muvaffaq bo'lmoqda.

11 Muallif ishlanmasi

12 Muallif ishlanmasi

13 Muallif ishlanmasi

Shuningdek, tadqiqot davomida innovatsion strategiyalarni amalga oshirishda moliyaviy va texnologik resurslar bilan bir qatorda inson kapitalining ham muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi. Ayniqsa, malakali mutaxassislar tayyorlash va raqamli ko'nikmalarni rivojlantirish innovatsion rivojlanishning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida namoyon bo'ldi. Umuman olganda, innovatsiyalarni strategik boshqaruv tizimiga integratsiya qilish global biznes subyektlariga xalqaro bozorda barqaror raqobat ustunligini shakllantirish imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Zamonaviy global iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalar biznes rivojlanishining strategik omiliga aylanib, korxonalarining xalqaro bozordagi raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy vositalardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, sun'iy intellekt, Big Data, bulutli texnologiyalar, avtomatlashtirish va blockchain kabi zamonaviy texnologiyalarni joriy etish korxonalarining operatsion samaradorligini oshirish, xarajatlarni kamaytirish hamda mijozlarga yo'naltirilgan xizmatlarni rivojlantirish imkonini bermoqda. Ayniqsa, innovatsion strategiyalarni samarali amalga oshirayotgan kompaniyalar xalqaro bozorda barqaror ustunlikka erishib, iqtisodiy o'sish sur'atlarini jadallashtirmoqda.

Tadqiqot davomida innovatsiyalarni joriy etishda bir qator muammolar mavjudligi ham aniqlandi. Xususan, moliyaviy resurslarning yetishmasligi, malakali mutaxassislar tanqisligi, texnologik infratuzilmaning sust rivojlanganligi va kiberxavfsizlik bilan bog'liq tahdidlar innovatsion transformatsiya jarayonlarini murakkablashtirmoqda. Shu sababli, innovatsion faoliyatni samarali boshqarish uchun strategik yondashuvlarni takomillashtirish zarur hisoblanadi. Tadqiqot natijalariga asoslanib quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

- korxonalarda innovatsion boshqaruv tizimlarini rivojlantirish va raqamli transformatsiya strategiyalarini keng joriy etish;
- ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlari uchun investitsiyalar hajmini oshirish;
- sun'iy intellekt va avtomatlashtirish texnologiyalaridan foydalanish orqali ishlab chiqarish samaradorligini kuchaytirish;
- xodimlarning raqamli ko'nikmalarini rivojlantirish va malaka oshirish dasturlarini takomillashtirish;
- kiberxavfsizlik tizimlarini mustahkamlash hamda ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlash;
- davlat va xususiy sektor hamkorligini rivojlantirish orqali innovatsion ekotizimni qo'llab-quvvatlash;
- rivojlanayotgan mamlakatlarda texnologik infratuzilmani modernizatsiya qilish va xalqaro innovatsion tajribalarni keng tatbiq etish.

Umuman olganda, global biznesda innovatsiyalarni strategik boshqaruv tizimiga integratsiya qilish korxonalarining uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta'minlaydi. Yangi texnologiyalarni samarali joriy etish nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, balki xalqaro bozorda moslashuvchan va zamonaviy biznes modelini shakllantirishga ham xizmat qiladi. Shu bois innovatsion rivojlanish kelajakdagi global biznes strategiyalarining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 28.01.2022-yildagi "2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni // URL: <https://lex.uz/docs/5841063>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 05.10.2020-yildagi "Raqamli O'zbekiston — 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6079-son Farmoni // URL: <https://lex.uz/docs/5030957>
3. Ismailov, A. R. (2024). Xorijiy mamlakatlar korporativ boshqaruv va innovatsion rivojlanish modellarining qiyosiy tahlili. Innovation Science and Technology Journal. Manba: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17448943>.
4. Safarova, D. (2024). Innovatsion menejment va raqamli transformatsiyalar jarayonlarini samarali boshqarish yo'llari. Green Economy and Development Journal. Manba: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/journal/index.php/GED/article/view/1434>.
5. Ne'matov, A. (2025). Innovatsion menejment va raqamli transformatsiya. Economics, Management and Digital Innovation Journal. Manba: <https://incop.org/index.php/ecm/article/view/2334>.
6. Нурматова Р. Хизматлар соҳасининг ривожланиш йўналишлари ва истиқболлари // Ўзбекистонда бозор, пул ва кредит. – 2020. – №5. – Б. 22–26.
7. Ashurov, M. S. (2023). O'zbekistonda kichik innovatsion tadbirkorlikni rivojlantirish va unga ta'sir qiluvchi muammolar tahlili. Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting. Manba: <https://finance.tsue.uz/index.php/afa/article/view/265>.
8. Elboyeva, Sh. (2025). O'zbek olimlari va mutaxassislarining global fan va texnologiya rivojiga ta'siri. Social Sciences and Humanities Journal. Manba: <https://scienceproblems.uz/index.php/journal/article/view/4157>.
9. Karimov I. Rivojlanayotgan xizmatlar sektori: muammolar va ularni hal etish yo'llari // Iqtisodiyot va ta'lim. – 2019. – №2. – B. 31–35.
10. Organisation for Economic Co-operation and Development. Oslo Manual: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation. Paris: OECD Publishing, 2018.
11. World Bank. World Development Report 2023: Digitalization and Development. Washington DC, 2023.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
